

L'ESCUMA DE LES LLETRES

LLUÍS A. BAULENAS

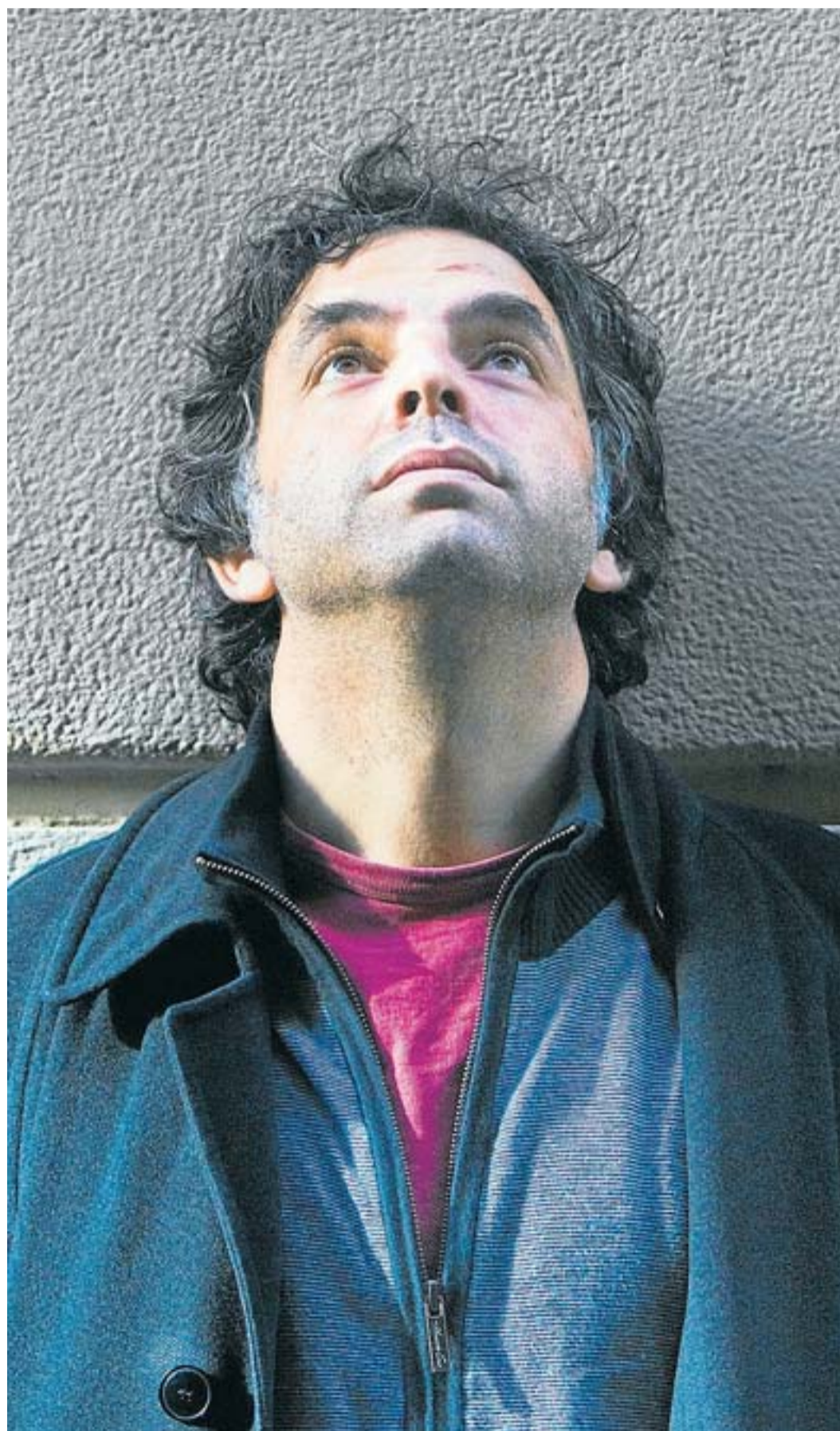
La literatura, testimoni d'una realitat dura

KERET, VIURE EN UN GLOBUS ROSA

L'editor de l'editorial Proa, Josep Lluch, és valent. Només així pot entendre's que publiqui un llibre com ara *De sobte truquen a la porta*, d'Etgar Keret (Tel Aviv, 1967). Es tracta d'un recull de relats plens d'humor i ironia, amb tocs ocasionals de fantasia, lleugers, que fan de molt bon passar. No és estrany que Monzó trobi el llibre "absolutament recomanable" perquè molts dels relats que formen aquest llibre són força monzonians (dels anys 80, però monzonians). Com ara el de la noia que quan arriba a l'orgasme sempre crida "Ari, Ari, Ari" perquè només se'n va allit amb nois que es diuen així i no es vol equivocar a l'hora del crit. N'hi ha que tenen el punt de fugida fantàstica a la manera de Calders, com el del venedor d'assegurances d'accident que no en ven ni una, però que pateix un accident i, a causa de les seqüeles visibles i com que no estava assegurat, comença a vendre'n a tort i a dret només explicant la seva circumstància.

Aquest llibre seria un exemple més d'autor desconegut per a nosaltres que, amb sort, pot ser l'inici d'una llarga relació entre ell i els nous lectors d'un país llunyà. La qüestió és, i d'aquí la valentia de l'editor, que aquesta llunyania no apareix per enlloc. A diferència de les dues grans figures de la literatura israeliana contemporània, Amos Oz i David Grossman, que basen la seva literatura en el testimoni i la reflexió sobre la circumstància vital –pertànyer a Israel–, Keret fa exactament el contrari. Fins i tot es permet fer una petita broma sobre aquests dos escriptors, que són citats en un dels relats. Tret dels noms de les persones, de la moneda en què es fan les transaccions, el xèquel, d'algunes referències gastronòmiques, locals o temporals, l'Israel que ens esperàriem no apareix per enlloc. Els relats se situen en un entorn i una cultura ben urbanes en què no apareix ni un palestí, no existeix estat de guerra ni de prevenció, no hi ha exèrcit ni presència obsessiva de la religió. Per contra, hi ha referències culturals contemporànies de caire universal: les relacions personals, la hipocresia del món actual i, per descomptat, webs, *smartphones*, *outlets* de telèfons mòbils... Aquest llibre, a més de la seva vàlua literària, genera una discussió interessant sobre la pertinença, l'obligatorietat i la qualitat del testimoni de l'escriptor sobre el seu món particular en un món globalitzat. I el seu interès a oferir un altre punt de vista sobre el seu país i la seva cultura. Per més que en el llibre de Keret no és que no hi aparegui ni un palestí, és que ni els esmenta, la ve-

ritat és que acaba sent un testimoni tan valuós com un llibre d'Oz o Grossman. És un testimoni en negatiu que ni tan sols fa ús del denominat humor jueu. En aquest sentit, l'obra de Woody Allen és més jueva que aquest llibre. I això, tenint en compte que es tracta d'un autor israelià, indirectament és molt interessant. Aquesta deslocalització argumental podem interpretar-la des de molts punts de vista. Per exemple, el de la fugida: no veu la realitat. Però també es pot veure –i creiem que aquesta n'és la intenció– com un intent de trencar els clics, els estereotips sobre l'Israel modern i la gent que hi viu. Keret sembla que en cadascun dels relats et vulgui agafar per les solapes i et digui: som normals, com tu, ens passen les mateixes coses. O molt semblants. Tothom sap que aquí hi ha un conflicte, en tenim molta informació. Ara, jo et donaré una altra visió de casa meua que no significa que vulgui amagar el cap sota l'ala, entesos? L'escriptor es deu al seu món, al seu imaginari. I la seva obligació és crear bellesa, art. I com que el seu art és més a l'abast del públic en general que altres (la pintura, la música) se li demana que tingui un compromís social superior. L'únic que ha de fer l'escriptor és triar el grau de compromís i com l'expressa.

KERET VA PUBLICAR EL SEU PRIMER LLIBRE DE CONTES L'ANY 1992, AMB 25 ANYS. DUES DÈCADES DESPRÉS APAREIX EL SEU ÚLTIM RECVLL EN CATALÀ. PERE VIRGLI

Llibre interessant, doncs, per conèixer un altre Israel, el que no podem conèixer per altres canals mediàtics que, dissortadament, estan farcits d'apriorismes i, sobretot, de molta desgràcia i molt dolor.

GROSSMAN, VIURE EN UN GLOBUS NEGRE

El valor del llibre anterior no desmereix gens ni mica el dels autors que dediquen la seva literatura a aprofundir en el drama de l'Israel contemporani. Encara recordem la publicació recent de *Caigut fora del temps*, de David Grossman (Edicions 62). Els llibres de Grossman incideixen un cop i un altre en el dolor i en la pèrdua a partir de la mort en combat del seu fill. El cas de *Caigut fora del temps* és sorprendent i demana un lector valent que vulgui acompanyar l'autor i el seguici de veus que se li van afegint (tot de gent que també han perdut un fill a la guerra) a través d'aquest descens –de vegades fins i tot al·lucinogen o, si es vol, delirant– fins a l'infern del dolor, de voler plantar cara a la mort i buscar, ni que sigui per última vegada, de connectar amb l'ésser estimat desaparegut, aquest ésser que ja no existeix. *Caigut fora del temps* és d'aquelles lectures que costa d'oblidar.

Grossman i Keret, dues cares d'una mateixa moneda. ♦♦